

nr	werkveld	cluster	doel	niveau			
31103	Ik en de anderen	Zelfbewustzijn en weerbaarheid	In een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uitdrukken.	herhalen			
31104	Ik en de anderen	Zelfbewustzijn en weerbaarheid	In concrete situaties voldoende zelfvertrouwen tonen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen.	herhalen			
31105	Ik en de anderen	Zelfbewustzijn en weerbaarheid	Zich op een assertieve wijze voorstellen.	herhalen			
31106	Ik en de anderen	Zelfbewustzijn en weerbaarheid	Zich weerbaar opstellen naar leeftijdgenoten en volwassenen toe door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn o.m. door hulpvragen te stellen, zich te laten helpen en positieve voorstellen te doen op het niveau van het samenleven in de klas en de school.	herhalen			
31113	Ik en de anderen	Empathie en zorg voor elkaar	Tonen in hun omgang met anderen respect en waardering.	herhalen			
31114	Ik en de anderen	Empathie en zorg voor elkaar	Tonen in de dagelijkse omgang dat ze solidariteit en zorg opbrengen voor iemand anders.	herhalen			
31115	Ik en de anderen	Empathie en zorg voor elkaar	Tonen in de dagelijkse omgang dat ze zich discreet kunnen opstellen.	bereiken			
31119	Ik en de anderen	Conflicthantering	Een conflict vanuit verschillende gezichtspunten/perspectieven beschrijven.	herhalen			
31120	Ik en de anderen	Conflicthantering	Een conflict beschrijven: context (wie, wat, waar, wanneer), hun gevoelens hierbij en hoe ze het graag wel zouden willen.	bereiken			
31121	Ik en de anderen	Conflicthantering	Het onderscheid uitleggen tussen de aanleiding en de oorzaak van een conflict.	bereiken			
31122	Ik en de anderen	Conflicthantering	Verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen en verwoorden en aangeven dat deze op elkaar inspelen.	bereiken			
31123	Ik en de anderen	Conflicthantering	Ongelijk of onmacht toegeven, kritiek beluisteren en eruit leren.	bereiken			

nr	werkveld	cluster	doel	niveau			
31124	Ik en de anderen	Conflicthantering	Met eigen woorden uitleggen hoe zij door hun eigen gedrag aan te passen een conflict in de toekomst kunnen vermijden.	bereiken			
31125	Ik en de anderen	Conflicthantering	Met een voorbeeld uit eigen ervaring illustreren hoe zij een eenvoudig conflict op een constructieve manier opgelost hebben.	bereiken			
31126	Ik en de anderen	Conflicthantering	Tonen in een eenvoudige conflictsituatie in de omgang met leeftijdgenoten de bereidheid om te zoeken naar een geweldloze oplossing.	bereiken			
31127	Ik en de anderen	Conflicthantering	Tonen de bereidheid zich te oefenen in omgangswijzen met anderen waarin ze minder sterk zijn.	bereiken			
31128	Ik en de anderen	Conflicthantering	Kritisch zijn en een eigen mening formuleren.	bereiken			
31129	Ik en de anderen	Conflicthantering	Beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.	aanzetten			
31201	Ik en de groep	Participatie, democratie en samenwerken	Een taak binnen de groep op een verantwoordelijke wijze oppakken.	herhalen			
31202	Ik en de groep	Participatie, democratie en samenwerken	Samenwerken met anderen in de groep, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.	herhalen			
31203	Ik en de groep	Participatie, democratie en samenwerken	Met eigen voorbeelden illustreren hoe een groep tot gedragen democratische beslissingen kan komen waarbij ook rekening gehouden wordt met minderheidsstandpunten.	bereiken			
31204	Ik en de groep	Participatie, democratie en samenwerken	De eigen bijdrage en de eigen rol of verantwoordelijkheid in een groep/klasgroep/schoolgroep/gezin/ buurt/... omschrijven.	bereiken			
31205	Ik en de groep	Participatie, democratie en samenwerken	Bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken.	bereiken			
31210	Ik en de groep	Regels en afspraken	De klasregels en de schoolregels die voor hen van toepassing zijn opsommen.	herhalen			

nr	werkveld	cluster	doel	niveau			
31211	Ik en de groep	Regels en afspraken	Aangeven dat er binnen de eigen groep afspraken nodig zijn.	herhalen			
31212	Ik en de groep	Regels en afspraken	Afspraken maken over aspecten van het werk of het samenleven in de groep en deze vastleggen in pictogrammen of tekst.	herhalen			
31213	Ik en de groep	Regels en afspraken	Met hulp van de leraar gemaakte afspraken in een groep evalueren en zo nodig verfijnen of bijstellen.	herhalen			
31216	Ik en de groep	Rechten en plichten	Met eigen woorden uitleggen wat rechten en plichten zijn en enkele voorbeelden geven van rechten en plichten die ze zelf hebben.	bereiken			
31217	Ik en de groep	Rechten en plichten	Opkomen voor eigen rechten en de rechten van anderen en actief naleven en bewaken van de eigen plichten en de plichten van anderen op het niveau van het samenleven in de klas en de school.	bereiken			
31218	Ik en de groep	Rechten en plichten	Met eigen woorden uitleggen dat rechten en plichten complementair zijn.	bereiken			
31219	Ik en de groep	Rechten en plichten	Enkele voorbeelden opsommen van fundamentele mensen- en kinderrechten.	aanzetten			
31220	Ik en de groep	Rechten en plichten	Met voorbeelden het belang illustreren van de fundamentele Rechten van de Mens en de Rechten van het Kind.	aanzetten			
31301	Ik en de samenleving	Talenten	Opsommen welke activiteiten en klastaken ze graag en niet zo graag doen en die waarderend vergelijken met klasgenoten.	herhalen			
31302	Ik en de samenleving	Talenten	Waardering uitdrukken voor wat klasgenoten goed kunnen.	herhalen			
31303	Ik en de samenleving	Talenten	Aangeven in welke activiteiten en klastaken ze zelf sterk en minder sterk zijn.	herhalen			
31304	Ik en de samenleving	Talenten	Aangeven welke hun eigen talenten zijn.	aanzetten			

nr	werkveld	cluster	doel	niveau			
31306	Ik en de samenleving	Arbeid, vrije tijd en studiekeuze	Waardering uitdrukken en respect tonen voor het werk van mensen uit hun omgeving.	herhalen			
31307	Ik en de samenleving	Arbeid, vrije tijd en studiekeuze	Voorbeelden opsommen van bezigheden van hen bekende volwassenen en aangeven wat de rol en het belang ervan is voor de samenleving.	herhalen			
31308	Ik en de samenleving	Arbeid, vrije tijd en studiekeuze	Met eigen woorden de relatie tussen beroepsbezigheden en inkomen uitleggen.	bereiken			
31309	Ik en de samenleving	Arbeid, vrije tijd en studiekeuze	Met eigen woorden de relatie tussen eigen voorkeuren en talenten en hun vrijetijdsbesteding uitleggen.	aanzetten			
31310	Ik en de samenleving	Arbeid, vrije tijd en studiekeuze	Zich bereid tonen om actieve en passieve vormen van vrijetijdsbesteding te onderzoeken en te evalueren.	aanzetten			
31320	Ik en de samenleving	Gezin en familie	Bekende soorten gezinnen, grote gezinnen, kleine gezinnen, één-oudergezinnen, inwonende mensen, 2 mama's, 2 papa's, gezinnen met adoptiekinderen ... inventariseren	herhalen			
31321	Ik en de samenleving	Gezin en familie	Met eigen woorden uitleggen wat samenwonen, huwelijk en (echt)scheiding is.	herhalen			
31322	Ik en de samenleving	Gezin en familie	In hun omgang met leeftijdgenoten op discrete wijze ermee rekening houden dat niet alle kinderen in hetzelfde type gezin wonen als zichzelf.	herhalen			
31323	Ik en de samenleving	Meervoudige identiteit	Illustreer met eigen voorbeelden dat de meeste mensen er nood aan hebben in groepsverband samen te leven en zich groeperen in verenigingen en organisaties rond een gezamenlijk thema.	bereiken			
31324	Ik en de samenleving	Meervoudige identiteit	Illustreer met eigen voorbeelden dat mensen meestal tot verschillende groepen behoren en verwoorden tot welke groepen ze zelf behoren.	bereiken			
31325	Ik en de samenleving	Meervoudige identiteit	Illustreer met eigen voorbeelden dat elke groep zijn eigen afspraken, regels, normen en waarden maakt.	bereiken			

nr	werkveld	cluster	doel	niveau			
31326	Ik en de samenleving	Meervoudige identiteit	Met eigen woorden uitleggen hoe vooroordelen ontstaan t.a.v. mensen die tot een andere groep behoren en hoe die kunnen leiden tot discriminatie en racisme.	aanzetten			
31327	Ik en de samenleving	Meervoudige identiteit	Aandacht hebben voor de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren en bereid zijn er rekening mee te houden.	aanzetten			
31328	Ik en de samenleving	Meervoudige identiteit	Zich weerbaar opstellen t.o.v. leeftijdgenoten en onaanvaardbare groepsdruk.	aanzetten			
31329	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	In concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen en erover praten.	herhalen			
31330	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Gelijkenissen en verschilpunten m.b.t. levenswijze tussen henzelf en mensen uit een andere cultuur verwoorden.	herhalen			
31331	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Op een positieve manier omgaan met verschillen in leefgewoontes en cultuur.	herhalen			
31332	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Gelijkenissen en verschilpunten m.b.t. levensbeschouwing tussen henzelf en een ander verwoorden.	aanzetten			
31333	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Op een positieve manier omgaan met verschillen in levensbeschouwing.	aanzetten			
31335	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Verwoorden gevoelens bij eigen ervaringen m.b.t. waardering van anders-zijn, afwijzing en uitsluiting.	herhalen			
31336	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Illustreeren met eigen voorbeelden welke mechanismen ervoor zorgen dat in de eigen (klas)groep kinderen soms uitgesloten worden.	bereiken			

nr	werkveld	cluster	doel	niveau			
31337	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Met eigen voorbeelden illustreren wat stereotypen en vooroordelen zijn en er voorbeelden van geven uit de eigen omgeving en media.	bereiken			
31338	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Illustreren met eigen voorbeelden hoe stereotypen en vooroordelen oorzaak kunnen zijn van discriminatie.	aanzetten			
31339	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Verwoorden hoe je stereotypen en vooroordelen kan weerleggen.	aanzetten			
31340	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Illustreren met eigen voorbeelden dat afwijzing van of angst voor een onbekende kan verdwijnen als je die persoon beter leert kennen.	aanzetten			
31341	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Illustreren met een eigen voorbeeld dat racisme vaak gebaseerd is op onbekendheid met en vrees voor het vreemde.	aanzetten			
31342	Ik en de samenleving	Omgaan met gelijkenissen en verschillen	Illustreren met voorbeelden uit eigen ervaring hoe diversiteit in de klas een rijkdom kan betekenen.	aanzetten			
31343	Ik en de samenleving	Omgaan met mensen met beperkingen	Illustreren met voorbeelden dat sommige mensen fysieke en mentale beperkingen hebben.	bereiken			
31344	Ik en de samenleving	Omgaan met mensen met beperkingen	Op een respectvolle manier hulp aanbieden en omgaan met mensen met een specifieke beperking.	aanzetten			
31345	Ik en de samenleving	Omgaan met mensen met beperkingen	Illustreren met voorbeelden van mogelijkheden die in onze samenleving bestaan voor de zorg en opvang van bejaarden en mensen met een beperking.	aanzetten			
31347	Ik en de samenleving	Migratie	Positieve (bijv. een nieuw huis, een nieuwe job ...) en negatieve redenen (bijv. onveilige omgeving ...) opsommen waarom mensen verhuizen.	herhalen			

nr	werkveld	cluster	doel	niveau			
31348	Ik en de samenleving	Migratie	Met eigen voorbeelden illustreren dat leven in een nieuwe woonomgeving niet altijd gemakkelijk is (andere gewoontes, andere taal, andere mensen ...).	herhalen			
31349	Ik en de samenleving	Migratie	Illustreren met voorbeelden dat migratie (arbeidsmigratie, vluchtelingenmigratie ...) een rol heeft gespeeld bij de ontwikkeling van onze multiculturele samenleving.	bereiken			
31351	Ik en de samenleving	Politieke en juridische structuren en gemeenschappelijke voorzieningen	Met eigen woorden enkele bevoegdheden van een gemeente opnoemen en enkele voorbeelden opnoemen van gemeenschappelijke voorzieningen die georganiseerd worden door de gemeente.	bereiken			
31352	Ik en de samenleving	Politieke en juridische structuren en gemeenschappelijke voorzieningen	Met eigen woorden aangeven dat bij verkiezingen politieke partijen opkomen en enkele politieke partijen opnoemen.	bereiken			
31353	Ik en de samenleving	Politieke en juridische structuren en gemeenschappelijke voorzieningen	Met eigen woorden uitleggen hoe de gemeenteraad en het gemeentebestuur worden verkozen en aangesteld.	bereiken			
31354	Ik en de samenleving	Politieke en juridische structuren en gemeenschappelijke voorzieningen	Met eigen woorden de taken van burgemeester en schepenen omschrijven.	bereiken			
31366	Ik en de samenleving	Herinneringseducatie	Empathie betonen n.a.v. historische en actuele feiten en problemen in de wereld waarbij aan mensen leed berokkend werd door menselijke gedragingen als uitbuiting, onverdraagzaamheid en oorlog.	herhalen			
31367	Ik en de samenleving	Herinneringseducatie	Bij een gebeurtenis uit het verleden of de actualiteit onderscheid maken tussen slachtoffers, daders en omstaanders (zij die laten begaan, zij die op een of andere manier meehelpen en zij die zich tegen de daders verzetten) en dit relateren aan conflicten en pestgedrag op school of in de klas.	aanzetten			

nr	werkveld	cluster	doel	niveau			
31368	Ik en de samenleving	Herinneringseducatie	Enkele memorialen (bijv. het Fort van Breendonk, de IJzertoren, plaatselijke oorlogsmonumenten ...) en gedenkdagen (Wapenstilstand ...) relateren aan gebeurtenissen uit het verleden.	aanzetten			
31369	Ik en de samenleving	Ongelijke verdeling van welvaart	Verschillen en overeenkomsten tussen eigen leefwijze en leefwijze van mensen in ontwikkelingslanden verwoorden.	herhalen			
31370	Ik en de samenleving	Ongelijke verdeling van welvaart	Zich inleven in de leefwereld van leeftijdsgenoten in ontwikkelingslanden.	herhalen			
31371	Ik en de samenleving	Ongelijke verdeling van welvaart	Illustreeren met voorbeelden dat de welvaart in eigen land ongelijk verdeeld is.	aanzetten			
31372	Ik en de samenleving	Ongelijke verdeling van welvaart	Enkele voorbeelden van oorzaken van armoede in eigen land geven.	aanzetten			
31378	Ik en de samenleving	Mondiale solidariteit en internationale organisaties	Gevoelens verwoorden n.a.v. feiten en toestanden in de wereld via het volgen van de actualiteit in de media.	bereiken			
31379	Ik en de samenleving	Mondiale solidariteit en internationale organisaties	Met voorbeelden illustreren op welke wijze internationale organisaties ernaar streven om het welzijn en/of de vrede in de wereld te bevorderen.	aanzetten			
31380	Ik en de samenleving	Mondiale solidariteit en internationale organisaties	Eigen meningen verwoorden n.a.v. feiten en toestanden in de wereld via het volgen van de actualiteit in de media.	aanzetten			
31381	Ik en de samenleving	Mondiale solidariteit en internationale organisaties	Binnen hun mogelijkheden actiegerichte oplossingen voor problemen in de samenleving en de wereld verwoorden.	aanzetten			
31382	Ik en de samenleving	Mondiale solidariteit en internationale organisaties	Met voorbeelden uit de eigen ervaring illustreren hoe men als individu of als groep kan participeren aan solidariteitsacties en wat het nut en het effect hiervan is.	aanzetten			
31402	Ik als consument	Geld	Uitleggen waar geld vandaan komt (werken) en waar geld heen gaat (uitgeven, sparen).	herhalen			

nr	werkveld	cluster	doel	niveau			
31406	Ik als consument	Omgaan met geld	Uitleggen wat het nut is van sparen.	bereiken			
31407	Ik als consument	Omgaan met geld	Beredeneerd prijzen vergelijken voor een aankoop.	aanzetten			
31408	Ik als consument	Economische principes	Met een eigen voorbeeld de weg die een product aflegt van producent tot gebruiker illustreren.	bereiken			
31409	Ik als consument	Economische principes	Uitleggen dat een producent, een groothandel, een winkelier, winst proberen te maken op de verkoop van een product.	bereiken			
31410	Ik als consument	Economische principes	Uitleggen met een eigen voorbeeld wat winst en verlies zijn en hoe die de prijs van een product kunnen wijzigen.	bereiken			
31411	Ik als consument	Economische principes	Met een eigen voorbeeld illustreren dat de prijs van grondstoffen en productiekosten de verkoopprijs kunnen wijzigen.	aanzetten			
31413	Ik als consument	Consumentenopvoeding	Eigen kwaliteitscriteria opsommen waaraan een product moet voldoen n.a.v. een geplande aankoop.	bereiken			
31501	Ik en de media	Media-educatie	Het onderscheid verwoorden tussen fictie en non-fictie in media.	herhalen			
31502	Ik en de media	Media-educatie	Met eigen voorbeelden illustreren dat in fictiefilms en computergames geweld en de gevolgen ervan anders voorgesteld worden dan in de werkelijke wereld.	herhalen			
31503	Ik en de media	Media-educatie	Aangeven wat je kan doen als je ongewild met schokkende beelden ... geconfronteerd wordt.	herhalen			
31504	Ik en de media	Media-educatie	Met eigen voorbeelden illustreren dat in de media vaak stereotypen gebruikt worden.	bereiken			
31505	Ik en de media	Media-educatie	Het onderscheid uitleggen tussen mediaproducten die erop gericht zijn te informeren en mediaproducten die erop gericht zijn te entertainen.	bereiken			
31506	Ik en de media	Media-educatie	De regels m.b.t. veilig internetten, veilig chatten en vriendsites toepassen.	aanzetten			

nr	werkveld	cluster	doel	niveau			
31507	Ik en de media	Media-educatie	Symptomen van verslaving aan televisie, internet en computergames bij zichzelf onderkennen.	aanzetten			
31508	Ik en de media	Media-educatie	Beseffen dat hun gedrag beïnvloed wordt door de media.	aanzetten			
31510	Ik en de media	Omgaan met reclame	Beseffen dat hun gedrag beïnvloed wordt door de reclame.	bereiken			
31511	Ik en de media	Omgaan met reclame	Enkele reclamestrategieën die gebruikt worden om kinderen aan te zetten om te consumeren met eigen woorden verklaren.	bereiken			
31512	Ik en de media	Omgaan met reclame	Met voorbeelden het verschil tussen reclame en objectieve informatie uitleggen.	bereiken			
31513	Ik en de media	Omgaan met reclame	Een kritische en weerbare houding innemen t.o.v. reclame.	aanzetten			